

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 158

Tallinn, Toompea ja videosild

Teisipäev, 02. juuni 2026

Algus 14.00, lõpp 16.34

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Jaanika Lokk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Anti Allas, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Puudus: Siim Pohlak

Kutsutud: Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti peadirektor Margus Noormaa ning peadirektori asetäitjad Jaanus Hämmal ja Kertti-Airin Pärli

Päevakord:

1. Kohtumine Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti juhtkonnaga
2. Info ja muud küsimused

1. Kohtumine Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti juhtkonnaga

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu. Ta märkis, et maaelukomisjon soovib saada ülevaadet Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) tegevusest, rõõmudest ja muredest. Ta andis sõna külalistele.

Margus Noormaa märkis, et kavas on anda ülevaade PRIA arengukavast, kuna üks finantsperiood on lõppemas ja uus kohe-kohe algamas (2028. aasta). Lisaks antakse ülevaade, kuidas PRIA positsioneerib end (põllumajandus)toetuste valdkonnas ja millises suunas amet liigub. Ta lisas, et alates eelmisest aastast on muutunud asutuse struktuur ning töö on korraldatud keskuste põhiselt.

Kertti-Airin Pärli andis ülevaate strateegia ja kliendisuhete keskuse tegevustest (lisa 1). Ta märkis, et 2024. Aasta lõpuks muutus PRIA töökorraldus ja struktuur ning selle tulemusena koondati üle 30 inimese. Eelmise aasta esimene pool kulus muudatusega kohanemisele. Täna on uus struktuur sisse töötatud ja saavutatud teatud stabiilsus. Strateegia ja kliendisuhete keskusesse on koondatud teemad, mis kujundavad PRIA kuvandit. PRIA eesmärk on pakkuda suurepärase kliendikogemust ning olla hooliv ja usaldusväärne tööandja. Ameti tugevuseks organisatsiooni juhtimises on selge strateegiline suund, läbimõeldud ja tõhus töökorraldus ning võime siduda eesmärgid keskkonnast tulenevate väljakutsete ja olemasolevate ressursidega. Samuti pöörab amet tähelepanu organisatsioonikultuurile. Inimeste juhtimises on ameti tugevusteks võimekas ja koostöine juhtide ring, keskastmejuhtide kaasatus ning piisav otsustusvabadus. Suurepärase kliendikogemuse pakkumiseks tuleb klienti hästi tunda.

Eelmisel aastal tegeleti klientide (u 36 tuh klienti) segmenteerimisega. Täna keskendutakse eelkõige sellele, et ameti pakutav kliendikogemus looks vastastikust usaldust. Eelmise aasta novembris loodi kliendikogukond, millega on tänaseks liitunud juba üle 200 klienti. Kogukonnas toimuvad erinevad arutelud, sh ameti tegevuse ja pakutavate teenuste üle. Kõneleja lisas, et PRIA saab peagi 26-aastaseks ning asutuses töötab mitmeid eksperte, mis võimaldab ametil olla nähtav ja usaldusväärne partner nii Eestis kui ka Euroopa tasandil.

Anti Allas tundis huvi kliendikogukonna vastu. Ta küsis, kuidas kujuneb kliendikogukond, kes seda haldab ning kas kogukonna tehtud ettepanekutest on mõni juba ellu viidud.

Kertti-Airin Pärli selgitas, et 2008. aastast tegutses PRIAs kliendinõukoda, kuid eelmisel aastal otsustati nõukoja senine formaat lõpetada ning luua segmendipõhine kliendikogukonna formaat. Kliendikogukonda haldab kliendikogemusjuht ning sellega saavad liituda kõik soovijad. Liitumisel saab igaüks märkida, millistel teemadel ta soovib kaasa rääkida.

Anti Allas küsis, kas amet annab tagasisidet kliendikogukonnas tehtud ettepanekutele.

Kertti-Airin Pärli vastas, et kliendikogukonna kohtumised toimuvad silmast silma formaadis (enamasti veebis) ning kohtumistel arutatakse erinevaid teemasid. Kord kuus saadetakse kliendikogukonna liikmetele ka infokiri. See tähendab, et kui inimene on kliendikogukonnaga liitunud, kuid ei saanud osaleda kohtumisel, saab ta infokirjast teada erinevatest aruteludest. Ta juhtis tähelepanu, et kliendikogukond on tegutsenud alles pool aastat ning saadud on esimesed kogemused.

Kertti-Airin Pärli jätkas ettekandega ning märkis, et ametis töötab teenusedisainer, kelle ülesanne on arendada asutuse teenuseid ja mõelda läbi, kuidas need oleksid loogiliselt üles ehitatud ja klienti jaoks arusaadavad. Kliendikeskse lähenemise juurutamine on aeganõudev ja järjepidev protsess. Amet teeb koostööd erinevate erialaliitudega. Oluline on klientide tagasiside, mistõttu soovitakse luua lahendusi, mis võimaldavad koguda tagasisidet automaatselt kõigi teenuste kohta. Sujuv kliendikogemus ei eelda alati suuri ja kulukaid muudatusi infosüsteemides. Asutuse jaoks on oluline, et klientidele saadetakse kirjad ja otsused oleksid selged ja arusaadavad. PRIA käsitleb erinevaid teemasid ka sotsiaalmeedias. Uuendamist vajab e-PRIA kasutajaliides, kuid selleks on vaja lisarahastust.

Anti Allas tundis huvi vana e-PRIA vastu.

Kertti-Airin Pärli vastas, et vanas e-PRIAs on veel litsentsid ja NATURA mets. Täielikult uuele e-PRIale ülemineku takerdub vahendite nappuse tõttu.

Kertti-Airin Pärli jätkas ettekandega ja andis ülevaate klientide segmentidest. Ta märkis, et kliendid ei oota PRIAlt niivõrd proaktiivseid toetusi, vaid proaktiivset teenindust (eelkõige info edastamist). Amet lähtub põhimõttest olla maaelu arengu partner ning avalikustada andmeid nii palju kui võimalik.

Urmas Kruuse küsis, kas amet annab klientidele ülevaateid erinevatest juhtumitest, millest saaks õppida.

Kertti-Airin Pärli vastas, et PRIA jagab kolmapäeviti sotsiaalmeedias näiteid sagedamini ette tulnud juhtumitest (sh pettustest). Need lood on avatud ka kommentaaridele. Ta märkis, et PRIAl on umbes 36 tuh aktiivset klienti ning võlgnike registris on nendest ligikaudu 300.

Urmas Kruuse küsis, kas võlad tulevad ühest rahastamisperioodist.

Kertti-Airin Pärli vastas, et kuna ametil puudub õigus vanu võlgnevusi lootusetuks tunnistada, on registris ka väga vanu võlgu (nt 2008. aastast). Ta lisas, et Euroopa Komisjon (EK) on viimastel aastatel pööranud suurt tähelepanu võlgadele ja nende sissenõudmisele. Komisjoni hinnangul peab iga riik tegema kõik võimaliku, et kaitsta Euroopa Liidu (EL) finantshuve.

Ühiselt arutleti võlgadega seonduva üle.

Urmas Kruuse märkis, et võlgade teemat tuleks komisjonis eraldi arutada, sh on vaja saada selgust, kas sellega seoses on vaja muuta või täiendada õigusakte.

Margus Noormaa sõnul on PRIA teinud võlgade sissenõudmiseks kõik, mis on ametile seadusega lubatud.

Margus Noormaa andis ülevaate PRIA registrite ja teabekeskuse tegevusest (lisa 2). Ta märkis, et keskuse eesmärk on olla kasulik partner põllumajanduse ja maaelu andmete kogumisel ning väärtuse loomisel. Ta tutvustas keskuse peamisi tegevusi: registrite ja teenuste arendamist, uute registrite ja andmevahetusteenuste loomist ning teabeteenuste kompetentsikeskuse edasiarendamist. Registriandmeid on kogutud juba üle 25 aasta. Andmete kogumine on oluline, sest nende põhjal saab teha erinevaid analüüse ja disainida lahendusi. Andmed on olulised ka sektorile, sest nende abil saab ettevõtja nt võrrelda oma positsiooni konkurentidega. PRIA hallata on suur hulk riiklikke registreid (nt loomade register, millega liidetakse tulevikus ka lemmikloomade register). Amet teeb tihedat koostööd erinevate riigiasutustega ning kasutusel on u 60 riiklikku andmekogu. Suur osa põllumajanduse andmetest jõuab Statistikaametisse PRIA kaudu. Koostööd tehakse ka Maksu- ja Tolliametiga. Maksukäitumise anomaaliad võivad olla PRIAle märgiks võimalikest riskidest. Amet kasutab riskiindikaatoreid, et varakult hinnata taotlejaid ja tagada, et toetust saavad need, kellel on selleks õigus. Lisaks teeb amet koostööd Balti riikide, Soome ja Poolaga. Ta lisas, et PRIA on vähendanud kohapealsete kontrollide mahtu ja liigub üha enam riskianalüüsil põhinevate ning automatiseeritud kontrollide suunas.

Maido Ruusmann märkis, et andmekasutamise (jälgimisühiskond) ning järelevalve ja kontrolli (superandmebaas) sõnum võib ühiskonnas tekitada hirmu. Tema sõnul tuleks sellele mõelda. Oluline on, kuidas amet oma tegevust ja sõnumeid inimestele edastab ja selgitab.

Urmas Kruuse märkis, et ameti eesmärgiks on eelkõige kliendikeskne lähenemine. Riskidele keskenduvad sõnumid võivad seda kuvandit nõrgestada. Tema sõnul võiks petuskeeme käsitlevate ülevaadete kõrval tuua esile ameti positiivset tegevust, sh asjaolu, et õiglase toetuste jagamine aitab kaasa ausale konkurentsile.

Maido Ruusmann lisas, et küsimus on eelkõige sõnastuses. Tema hinnangul tuleks vältida liiga järelevalve- ja karistuskeskset tooni.

Anti Allas küsis, kui palju tuleb ette tahtlikke rikkumisi ja kui palju eksimusi, mis on tingitud inimlikust teadmatusest. Kas neid juhtumeid käsitletakse erinevalt?

Margus Noormaa vastas, et tahtlikke rikkumisi on vähe. Enamasti tehakse vigu teadmatusest, eriti siis, kui toetust taotletakse esimest korda. Kahtluse ja vihjete korral tehakse kontrolle.

Urmas Kruuse märkis, et ühelt poolt on eesmärk taotluste lihtsustamine, kuid teisalt muutuvad määrused üha keerulisemaks. Lihtsuse saavutamine on keeruline, sest erinevaid sekkumisi on palju. Ta küsis, kas sekkumiste arvu on ministeeriumiga arutatud. Ta tunnustas ameti klienditeenindajate abivalmidust ning märkis, et taotlejaid aitaks eeltäidetud taotlusvorm.

Jaanus Hämmal selgitas, et toetuste ahelas on erinevad osapooled (ministeerium, PRIA, klient) ning amet on ahela viimane osa. PRIA on saatnud ministeeriumile oma märkused ja ettepanekud erinevate määruste väljatöötamisel ning mõnikord neid arvestatakse, mõnikord mitte.

Urmas Kruuse küsis, millistele aspektidele on amet määruste kooskõlastamisel tähelepanu juhtinud.

Jaanus Hämmal vastas, et peamiselt on amet teinud ettepanekuid lihtsustamise ja arusaadavamaks tegemise osas. Ta rõhutas, et amet ei tee poliitilisi märkusi ega ettepanekuid. Ta nentis, et PRIAt ei ole veel kaasatud uue perioodi toetusmeetmete ettevalmistamisse. Samas on oma sisendi andnud nt EPKK. Ta lisas, et pindalatoetuste puhul on kasutusel eeltäidetud vorm ning see lahendus toimib hästi.

Andrus Seeme märkis, et üldiselt kiidetakse PRIA klienditeenindust, kuid palju sõltub konkreetsest teenindajast.

Kertti-Airin Pärli palus halvast kogemusest anda teada kliendikogemusjuhile, kes saab juhtumit täpsemalt uurida.

Urmas Kruuse märkis, et teeninduse kvaliteeti ja kaebusi aitaks paremini hinnata klienditeeninduse telefonikõnede salvestamine.

Maido Ruusmann tõi näiteks Telia, kus kõnede hindamisel kasutatakse tehisar. Tema sõnul võiks kaaluda sarnast lahendust ka PRIAs.

Kertti-Airin Pärli vastas, et kliendikogemusjuht juba arutab seda lahendust Teliaga.

Margus Noormaa jätkas ettekandega ning andis ülevaate Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) andmehaldusasutuse rolli kujundamisest ning partnerlussuhete arendamisest Eestis ja välismaal. Ta ütles, et uuel perioodil peavad ÜPP andmed olema ühe asutuse hallata ning Eestis võiks seda rolli täita PRIA. Ta tutvustas keskuse tööd teabeteenuste arendamisel, mis toetavad toidujulgeolekut ja maaelu kestlikkust. Tema sõnul koguneb tänapäeva põllumajanduses väga palju andmeid ning oluline ülesanne on need siduda olemasolevate riiklike andmetega.

Urmas Kruuse märkis, et suuremad põllumajandusettevõtted suudavad ise teatud andmeid koguda. PRIA andmebaas võib olla abiks pigem väiksematele ettevõtjatele. Andmete kogumine on oluline, kuid tekib küsimus, kui hästi kliendid selle vajaduse omaks võtavad ja kui kaugele saab andmete analüüsiga tegelikult minna. Ettevõtjatel võib tekkida mure nt ärisaladuste lekkimise pärast.

Margus Noormaa selgitas, et PRIA eesmärk ei ole koguda uusi andmeid, vaid kasutada neid andmeid, mida riik toetuste maksmiseks juba niigi kogub. Tema sõnul saab nende andmete põhjal luua lisaväärtust eelkõige väiksematele ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtetele. Ta rõhutas, et kui luuakse isikustatud vaated, peavad need olema turvalised ja nähtavad ainult sellele inimesele, kellel on selleks õigus.

Urmas Kruuse märkis, et ärimaailmas tuleb arvestada asjaoluga, et mõne valdkonnaga tegelemine on tulusam kui teisega.

Margus Noormaa nõustus sellega. Ta oli seisukohal, et äri ei peaks põhinema toetustel, s.t ettevõtte tegevus peaks tootma kasumit ka ilma toetusteta.

Jaanus Hämmal andis ülevaate PRIA toetuste keskuse tegevusest (lisa 3). Ta tutvustas keskuse eesmärki ja selle mõõdikuid. PRIA on võimekaim toidujulgeoleku tagaja (maaelu arendaja) läbi õiguskindla ja tulemuspõhise toetuste süsteemi arendamise ja rakendamise.

Urmas Kruuse märkis, et toetuste hindamise aluseks on tulemus, kuid tulemuspõhisust on keeruline hinnata. Ta küsis, kas selline lähenemine on mõistlik. Tuleb mõelda, millised mõõdikud näitavad tegelikku konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust.

Jaanus Hämmal nõustus, et tulemuspõhisuse hindamine on keeruline. Ta selgitas, et kogu fondimaailm liigub järjest enam tulemuspõhisuse suunas ning ka põllumajandusfondis kasutatakse juba indikaatoreid ja tulemusaruandeid. EK-le tuleb nt lisaks aastaaruandele esitada perioodi tulemusaruanne. Uue perioodi aruteludes on kaalutud lihtsamat mudelit, kus riik määratleb eesmärgid ja toetuse mahu ning seejärel hinnatakse tulemuse saavutamist. Selline lähenemine ei pruugi põllumajanduses siiski sobida. Ta lisas, et Euroopa Parlament on rõhutanud, et kulude kontroll peab igal juhul alles jääma ning ainult tulemuse saavutamisest ei pruugi piisata.

Urmas Kruuse hinnangul ei ole mõõdiku määratlemine iseenesest keeruline, kuid tegelik tulemus ei väljendu üksnes tulemuses. Tema sõnul tuleb vaadata, kas selle tulemusel paraneb konkurentsivõime, suureneb väärindamine või saavutatakse muu sisuline mõju. Ta küsis, kas EK on juba teinud eelauditi riigiplaani kohta.

Jaanus Hämmal vastas, et seda ei ole tehtud ning täna veel koostatakse riigiplaani ning arutelud käivad.

Jaanus Hämmal jätkas ettekandega ning andis ülevaate PRIA arengukava strateegilistest tegevustest (lisa 2). Ta märkis, et ELis on PRIAga sarnaseid makseagentuure 70. Ameti tegevus tugineb peamiselt kahele suunale: akrediteeringu hoidmisele ja töökorralduse pidevale parendamisele. Täna on keskseks teemaks programmiperioodi 2028–2034 ettevalmistamine ja rakendamine. Arutelu keskmes on küsimus, milline peaks olema organisatsioonistruktuur: kas tulevikus on üks või kaks korraldusasutust. Riigi Tugiteenuste Keskuse (RTK) eestvedamisel on toimunud töögrupid, kuid lõplikke otsuseid ei ole veel tehtud. RTK eesmärk on koondada enda alla kogu toetuste valdkond (sh EISI ja KIKi

toetused). PRIA jääb siiski eraldi makseagentuuriks. PRIA on makseagentuur, mis peab täitma akrediteerimisnõudeid ning ÜPP aluseks olevatest õigusaktidest tulenevaid eritingimusi. Samuti on PRIAga seotud osa ÜPP investeringumeetmetest. Sügisel otsustatakse, milline saab olema organisatsiooni struktuur ja kuidas jagunevad rahalised vahendid.

Maido Ruusmann märkis, et varasema positiivse tagasiside asemel on viimastel aastatel maaettevõtjad hakanud kurtma, et PRIA menetluskiirus on halvenenud. Samal ajal kiidetakse RTK menetluskiirust.

Jaanus Hämmal selgitas, et PRIA töökoormus kasvas järsult 2025. aasta lõpus lõppenud programmiperioodi tõttu, sest vahendid tuli ära kasutada. See tekitas väga suure töökoormuse. Lisaks laekus suures hulgas Leaderi tegevusgruppide taotlusi. Ta märkis, et korrektsete toetustaotluste puhul teeb PRIA otsused üldjuhul 40–50 ning maksetaotluste puhul 25–30 tööpäeva jooksul. Menetlust aeglustab puudulike taotluste esitamine. Sellisel juhul tuleb teha täiendavaid järelepärimisi. Keskmiselt tehakse ühe taotluse kohta neli järelepäringut. Täna otsitakse lahendusi, kuidas selliseid olukordi vähendada. Ühe võimalusena on arutatud, et puudulike taotluste korral jäetaks see kõrvale ja menetletaks esmalt korrektsed taotlused. Teise võimalusena nähakse tehisaru kasutamist. Töö spetsiifilise iseloomu tõttu ei ole võimalik kiiresti leida lisatööjõudu.

Margus Noormaa lisas, et viimase kahe aasta jooksul on PRIA pidanud tegema viis kärbet. Selle käigus on vähendatud nii kontoripinda kui ka autoparki. Ta märkis, et kui teenuse maht ja kvaliteedinõuded jäävad samaks, võivad kärped hakata mõjutama töö tulemust.

Maido Ruusmann märkis, et mõistab keerulist olukorda, kuid rõhutas vajadust vaadata üle taotluste menetlemise korraldus. Tema sõnul on osa menetlusi aja jooksul muutunud varasemast keerukamaks ning see on suurendanud nii ametnike kui ka klientide koormust. Ta märkis, et PRIA menetlusajad ei ole võrreldavad RTK omadega. Puudustega taotluste menetlusest kõrvalejätmisel tuleb olla ettevaatlik, et kliendisuhetus ei muutuks liiga jäigaks.

Jaanus Hämmal märkis, et PRIA ja RTK tegevust ei saa omavahel võrrelda, sest RTKl ei ole samas mahus üksiktaotlejaid. Suur osa RTK vahenditest liigub ministeeriumide ja kohalike omavalitsuste kaudu.

Anti Allas märkis, et mõne meetme puhul võib taotluse hindamine võtta aega kuni 80 tööpäeva. Selle aja peale aeguvad projektile saadud hinnapakkumised.

Jaanus Hämmal vastas, et PRIA meetmed on väga erinevad, mistõttu on ühtset menetlusaega keeruline välja tuua. Ta selgitas, et mõnes meetmes kasutatakse hindamiskomisjonide töö toetamiseks tehisarulahendusi, mõnes teeb eelkontrolli teine asutus ning mõnes (nt Leader meede) eelneb PRIA menetlusele kohaliku tegevusgrupi hindamine.

Urmas Kruuse märkis, et RTKl ei ole erakorralisi meetmeid, mida peab kiiresti välja töötama ja mis suurendavad järsult töökoormust.

Margus Noormaa selgitas, et erinevus tuleneb muu hulgas ka kliendibaasist, kuna RTK klientidest ligikaudu 70% on riigiasutused. Tema sõnul ei ole PRIAs ühtset universaalset menetlust, vaid iga meetmega kaasnevad oma erisused. Ta selgitas, et menetleja tegelik tööaeg võib mõne taotluse puhul olla lühike, kuid menetluse kogukestust pikendab sageli järelepäringute tegemine.

Urmas Kruuse sõnul oleks abiks statistika, mis näitaks, kui palju aega kulub kliendi vastuse ootamisele. See aitaks avalikkusel paremini mõista, miks tegelikud menetlused venivad.

Maido Ruusmann lisas, et nii ministeerium kui ka PRIA peaksid kriitiliselt hindama, milliseid andmeid taotluste juures koguda, milleks neid kasutada ning kas amet on suuteline andmeid sisuliselt rakendada. Tema sõnul tuleb vältida olukorda, kus meetmed muutuvad tarbetult bürokraatlikuks. Näitena tõi ta maaelu mitmekesistamise meetme, mis oli varem lihtsam, kuid muudeti äriplaanipõhiseks ning seoti hindamiskomisjoniga.

Jaanus Hämmal jätkas ettekandega ja andis ülevaate menetlustähtaegade optimeerimisest (lisa 2). Ta märkis, et selles küsimuses on kõige olulisem toetuste ajakava parem planeerimine. Tema sõnul on PRIAl olnud keeruline tööd ette kavandada, sest alati ei ole

teada, millal eri meetmed avanevad. Ta rõhutas, et koostöös ministeeriumiga on seatud eesmärk liikuda ühe aasta ettevaatelt kahe aasta ettevaatele. See aitaks paremini planeerida nii ameti tööd kui ka klientide rahavooge ja äriplaan.

Urmas Kruuse märkis, et alates COVID-19 perioodist on turg olnud ebastabiilne ja ettevõtjatel on olnud keeruline isegi aasta võrra ette planeerida. Tema sõnul on globaalsetest kriisidest, sh sõjast tulenenud uued suunad. Ta leidis, et kuigi erakorralisi olukordi ei ole võimalik ette näha, on ette teada olevate meetmete varasem kavandamine vajalik.

Anti Allas nõustus eelnevaga ja rõhutas, et oluline on mõista, millal uus programmiperiood realselt algab ning millised meetmed avanevad. Tema sõnul aitaks varasem selgus jõuda paremate lahendusteni maaettevõtjate jaoks.

Urmas Kruuse lisas, et meetmeid on võimalik hakata kavandama pärast riigiplaani valmimist.

Jaanus Hämmal jätkas ettekandega ja märkis, et oluline on parandada määruste selgust. Ta andis ülevaate makseagentuuri akrediteeringu hoidmisega seotud küsimustest ja auditimärkustest. Tema sõnul andis Euroopa Komisjon 2021. aastal välja suunise, mille kohaselt tuleb pöörata suuremat tähelepanu sellele, kes maad kasutab ja millisel õiguslikul alusel seda tehakse. 2024. aastal kontrollis PRIA riigimaade kasutamise lepinguid. Audit näitas, et mõnel maakasutajal ei olnud maa kasutamise lepingut sõlmitud. Seejärel kontrolliti ka 2023. aasta andmeid. EK määras tulemuste põhjal finantskorrektsiooni.

Anti Allas leidis, et maa kasutuslepingutega seotud küsimused peaks edastama Euroopa Kontrollikojale.

Urmas Kruuse märkis, et kui toetust taotletakse maa eest, mille kasutamiseks puudub õiguslik alus, siis ei peaks toetust saama.

Jaanus Hämmal märkis, et järgmise perioodi aruteludes on ühe teemana käsitletud *capping*'ut. Tema sõnul võivad toetuste piirmäärad mõjutada seda, kuidas ettevõtte oma tegevust korraldavad, sh maa kasutamist ja taotluste esitamist.

Urmas Kruuse märkis, et *capping*'u osas ei ole veel otsust tehtud.

Anti Allas märkis, et Eestis on kehtiv ka suuline lepinguvorm. Ta küsis, kui sageli on ette tulnud juhtumeid, kus maad kasutatakse ilma omaniku kokkuleppeta.

Jaanus Hämmal vastas, et maakasutusõiguse teemat arutatakse ka Euroopa tasandil. Üks võimalus on luua eraldi kontrollisüsteemi, mis põhineks registriandmetel. Näiteks võiks ka suulise rendilepingu puhul maaomanik registris kinnitada, et maa on kasutusse antud.

Urmas Kruuse märkis, et kui maaomanik kinnitab kirjalikult, et maa anti kasutusse suulise kokkuleppe alusel, peaks sellest kontrolli seisukohalt piisama.

Jaanus Hämmal selgitas, et komisjon laiendab valimis tuvastatud puudused kogu toetussektorile ning lähtub eeldusest, et kui osal juhtudel puudusid vajalikud lepingud, võib sama probleem esineda ka mujal.

Margus Noormaa tõi näite elust, kus maale oli määratud toetus, kuid eelmine maaomanik, kes oli sõlminud põlluharijaga suulise lepingu, ei informeerinud sellest uut maaomanikku. Tema sõnul on sellistes olukordades keeruline hinnata lepingu olemasolu, eriti kui lepingu sõlminud isik ei ole enam kättesaadav. Komisjon teeb üksikjuhtumi põhjal üldistusi kogu valimi/toetussektori kohta.

Maido Ruusmann uuris, kuidas käib selliste vaidluste lahendamine.

Jaanus Hämmal selgitas, et kui trahvi suurus ulatub miljoni euroni, tuleb läbida lepitusorgani menetlus. Kolmandas etapis jõuab asi Euroopa Kohtusse.

Urmas Kruuse märkis, et PRIA teeb riskipõhist kontrolli, mille aluseks on valim. Ta küsis, kas juhul, kui valimis esineb 10% eksimusi, laiendatakse tulemust kogu toetussektorile. Tema hinnangul ei ole selline lähenemine adekvaatne.

Jaanus Hämmal vastas, et komisjoni juhised valimi tingimuste osas on ebamäärased ning see jätab tõlgendamiseks laia ruumi.

Margus Noormaa lisas, et EK akrediteerib PRIAt ja auditeerib ka riskihindamise süsteemi ning on tunnistanud selle nõuetele vastavaks.

Jaanus Hämmal jätkas ettekandega ja andis ülevaate uue finantsperioodi ettevalmistamisest ja rakendamisest (lisa 3). Amet on seisukohal, et PRIA peaks jätkama makseagentuuri rollis, s.t põllumajanduse, kalanduse ja metsanduse valdkonnad peaksid olema ühes makseagentuuris. Murekohana tõi ta välja PRIA IT-süsteemi arendamise ja uuendamise vajaduse, milleks vajab amet lisavahendeid.

Urmas Kruuse küsis, kui suur on investeeringuvajadus.

Jaanus Hämmal vastas, et minimaalne investeerimisvajadus on 5,6 mln €.

Maido Ruusmann märkis, et taotleja vaatest oleks igati mõistlik, kui oleks üks taotlemisplatvorm. Ta küsis, milline on IT-süsteemi tulevikunägemus ja kas PRIA IT-süsteem liidetakse struktuurfondide infosüsteemiga (SFOS).

Jaanus Hämmal vastas, et täna ei ole sellist otsust tehtud. Hetkel on otsustatud jätkata kahel platvormil – SFOSil ja PRIA menetlussüsteemiga MATS.

Margus Noormaa lisas, et IT-süsteemi arendamiseks on vaja ligikaudu 5,5 mln €. Selleks, et kogu toetuste valdkond viia üle SFOSi, oleks investeeringu maht u 15 mln €. Tema hinnangul oleks riigi vaatest mõistlikum koondada kogu toetuste süsteem PRIA IT-süsteemidesse.

Jaanus Hämmal jätkas ettekandega ning tutvustas toetuste keskuse mõõdikuid (lisa 3). Ta märkis, et praegu on Eesti PRIA finantstabeli täitmise järgi (ehk käimasoleva programmiperioodi vahendite kasutamises) riikide võrdluses 23. kohal.

Urmas Kruuse palus täpsustada, mida tähendab 23. koht.

Jaanus Hämmal vastas, et see näitab, kui hästi on käivitunud maaelufondi vahendite kasutamine. Ta selgitas, et eelmise perioodi MAKi vahendid kasutati ära 98% ulatuses. Hetkel on jutt käimasolevast perioodist 2021–2027 ja sellest, kui suure osa vahenditest on seni suudetud kasutada. Ta lisas, et finantstabeli täitmise määr on 46%, mis tähendab, et toetuste rakendamise algus on olnud aeglane.

Anti Allas tegi ettepaneku pöörduda maakasutuse teemal Euroopa Kontrollikoja poole. Ta märkis, et noorte talunike meetme osas valitseb ebaselgus, mistõttu tuleks toetuse tingimused üle vaadata.

Jaanus Hämmal märkis, et olukorras, kus noor võtab talu üle, võib vanem põlvkond soovida enne vastutuse lõplikku üleandmist näha, kuidas noor hakkama saab. See on poliitikakujundamise küsimus, mida saab lahendada eelkõige Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Urmas Kruuse tänas PRIA esindajaid ameti tegevusest ülevaate andmise ja küsimustele vastamise eest.

2. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaanika Lokk
protokollija